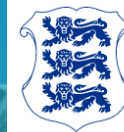

CIVITTA

Tepsli

MAJANDUS- JA
KOMMUNIKATSIOONIMINISTEERIUM

\ Poliitikainstrumentide arutelu Energiajulgeoleku töörihm

- 14 – 14.20 Sissejuhatus
- 14.20 – 16.45 Arutelu
- 16.45 – 17.00 Kokkuvõtted

23.01.2023

PÄEVAKAVA

1. 14 – 14.20 Sissejuhatus
2. 14.20 – 16.45 Arutelu
3. 16.45 – 17.00 Kokkuvõtted

Eesmärgid, mõõdikud, poliitikainstrumentid

Valdkonna arengukava, programm ja tulemusvaldkonna aruanne on sisendiks riigieelarve koostamisel. Programm määrab arengukavas seatud alaeesmärgi saavutamisele kaasa aitavad meetmed, mõõdikud ja rahastamiskava. Valdkonna arengukava aruandlus toimub tulemusvaldkonna aruandluse raames programmide ja vajaduspõhiste hindamiste kaudu. ENMAK 2030 seire:

https://mkm.ee/sites/default/files/energeetika_tulemusvaldkonna_2020.pdf

Poliitikainstrumentid eesmärkide saavutamiseks võivad olla

- õiguslikud (nt seadus, määrus),
- majanduslikud (nt eelarve, maksud, toetused, suurinvesteering jms) ja
- kommunikatsioonimehhanismid (nt strateegilised dokumendid, poliitika, nõukojad, teabepäevad jms).

ENMAK 2035 ÜLDEESMÄRK

- **ENMAK 2030 ÜLDEESMÄRK:**

- Tagada tarbijatele turupõhise hinna ning kättesaadavusega energiavarustus, mis on kooskõlas Euroopa Liidu pikaajaliste energia- ja kliimapoliitika eesmärkidega, samas panustades Eesti majanduskliima ja keskkonnaseisundi parendamise ning pikaajalise konkurentsivõime kasvu. (üldmõõdik WEC energiajätkusuutlikkuse indeks, 2021=20.koht, 2022=9.koht).

- **ENMAK 2035 ÜLDEESMÄRK:**

- ENMAK2035 üldeesmärk on igakülgset tegeleda kliimanetraalse energia pakkumise ja nõudluse väljakutsetega, suunata energiamajanduse arengut arvestades kliimapoliitika eesmärkidega, tagada usaldusväärne ja kliimanetraalne energiavarustus, minimeerida ühiskondlikke kulusid ja maksimeerida energiamajandusest saadavat kasu.

\ ENERGIAJULGEOLEKU VALDKONNA EESMÄRGID

- **Eesti on on energeetiliselt sõltumatu** – vajalik energia toodetakse Eestis või on regioonis tagatud.
- Eestis toodetakse taastuvelektrit mahus, **mis on vähemalt võrdne aastase lõpptarbimisega**. Eestis asuvad konkurentsivõimelised tootmisvõimsused on turul ja toodavad piirkonda elektrit. Juhitavad tootmisvõimsused on varustuskindluse tagamiseks piisavad. Eesti ekspordib elektrienergiat.
- Eesti riigisisesed **energiavõrgud ja välisühendused on piisavad varustuskindluse ja taskukohase energiahinna** tagamiseks. Tootmissuunalised liitumisvõimsused on optimaalselt koormatud (kasutustegur 80%). Hajatootmine on soodustatud kokkulepitud piirini.
- **Tarbimissuunal toetavad riigisisesed energiavõrgud hoonetes enda tarbeks energia tootmist ning kliimaneutraalsete lahenduste kasutamist** (nt soojuspump, elektrisõiduk). Varustuskindluse tagamisel arvestatakse tarbimise juhtimisega.
- **Soojusmajanduses kasutatakse järjest rohkem jääsoojust, elektrienergiat (63% soojuse summaarsest lõpptarbimisest on taastuenergia)**.
- **Fossiilkütuste kasutamine on oluliselt vähenenud**

CIVITTA

\ Poliitikainstrumendid

ÜLDEESMÄRK: EESTI ON ENERGEETILISELT SÕLTUMATU – VAJALIK ENERGIA TOODETAKSE EESTIS VÕI ON REGIOONIS TAGATUD.

1. **TAASTUVELEKTRI PROJEKTIDE MENETLUSE JÄRELHINDAMINE AASTAL 2027.** Loastamine täpsustub 2023 jooksul, planeeringute (RaM) ja mõju hindamise (KeM) ülevaatamine on töös. **Kas on vajalik eraldi menetlusprotsesse nt salvestusele ja laadimisele?**
2. **ANDMETE JUHTIMISE REGULATSIOON TEENUSEPAKKUJATE ANDMETE INTEGREERIMISEKS** (digitaalsete lahenduste arendamine, küberturvalisuse parandamine).
3. **INSTITUTIONAALSE STRUKTUURI ÜLEVAATAMINE** (uute ametite loomine vs olemasolevate ametite ülesannete muutmine) sh:
  - a. tuumaenergeetika võimaluste analüüs ja tuumaregulaatori loomine tulevikuperspektiivi arvestades;
  - b. kliima-energiaameti loomise analüüs (sh energiaauditite teema, parima praktika näited, andmeplatvorm jms); vajalik kliimaneutraalse energiatootmise organisatsiooni struktuur olemasolevate osapoolte ülesannete baasil; analüüsida seoses kliimaseadusega koostamisega.
4. **RIIKLIKU ELEKTRI PAINDLIKKUSSTRATEEGIA RAKENDAMINE.** Süsteemihalduri ja põhivõrguettevõtja rollide eristamine. **Millised on turuosaliste ootused paindlikkusmehhanismidele?**
5. **RIIKLIKU VARUSTUSKINDLUSE PÕHIMÕTETE UUENDAMINE, SH NÄITEKS ELTS MUUDATUSED SEoses SALVESTUSE JA PAINDLIKKUSMEHCHANISMIDEGA.** Varustuskindluse miinimumnõuded, võrgueeskiri, võrguteenuse kvaliteet jms täpsustatud võrgukindluse tagamise nõuetes. **Mida oleks veel tarvis varustuskindluse põhimõtetes uuendada? Tarbimise allakoormamine?**
6. **SALVESTUSSEADMETE TURULETULEKUKS SOODSATE TINGIMUSTE LOOMINE;** Salvestuse ja süsteemiteenuste regulatsiooni loomine; Salvestuse toetamise finantsinstrumentide väljatöötamine; akutehnoloogiate arendamise uuringuprogrammides osalemine
7. **TAASTUVELEKTRI TOOTMISE JA KASUTUSEGA SEOTUD RISKIDE MAANDAMINE.** **Energiaostulepingute kasutusevõtu toetus (kuidas aktiveerida PPA-d lisaks RKAS rohehankele?),** taastuvelektri spetsiifiliste vähemapakkumiste analüüs ja vajadusel riigiabi loa muutmine, taastuenergia rahastamine fossiilkütustega seotud tuludest (aktsiis?!), riigigarantiid tootmisele (käendus?), elektritariifide erisused soojuspumba kasutajatele/energiatõhusate süsteemide omanikele kindlatel ajahetkedel, haavatavate tarbijate kaitsmine energiaarvete võimaliku suurenemise eest (universaalteenus jm kompensatsioon pigem vajaduspõhine?)
8. **ALTERNATIIVKÜTUSTE MAKSUSTAMISE REGULATSIOONI UUENDAMINE,** mis võimaldab erinevatel kütustel jääda turule
9. **INTEGREERITUD KÜTTE JA JAHUTUSE PLANEERIMISPROTSESSI ÜHTLUSTAMINE,** sh kaugkütte seaduse täiendamine (heitsoojus) ning juhendmaterjali koostamine planeeringute täiendamiseks kohalike omavalitsuste tasandil.

ALAEESMÄRK 1: EESTIS TOODETAKSE TAASTUVELEKTRIT MAHUS, MIS ON VÕRDNE SUMMAARSE AASTASE LÕPPTARBIMISEGA. EESTIS ASUVAD KONKURENTSIVÕIMELISED TOOTMISVÕIMSUSED. JUHITAVAD TOOTMISVÕIMSUSED ON VARUSTUSKINDLUSE TAGAMISEKS PIISAVAD. EESTI EKSPORDIB ELEKTRIENERGIAT.

- **SUURENDATAKSE KÜTUSEVABADE ENERGIAALLIKATE OSAKAALU.** Päikeseparkide, maismaa- ja meretuuleparkide rajamine (asukohad, vähempakkumised, investeerimiskeskonna stabiilsus), ühisostuvõimaluste tutvustamine ja PPA turu parandamine, ühtsete kontaktpunktide loomine ja kogukondade tekke toetamine kütusevaba ja lokaalse elektritootmise kasutuselevõtu kiirendamiseks, sh toetusmeetmete väljatöötamine, toimivad piirkondlikud taastuvenergia kogukonnad, energiakogukondade koostöö ja demoprojektid (PV, soojuspumbad) omavalitsustega.
- **JUHITAVATE VÕIMSUSTE TAGAMINE JA STRATEEGILISE RESERVI LOOMINE (KOHALIKUD KÜTUSED JA MUUD JUHITAVAD VÕIMSUSED).** Kas ja millist instrumenti on vaja?
- **VESINIKUTOOTMISE KÄIVITUMINE TAASTUVATEST ALLIKATEST TOODETUD ELEKTRI SALVESTAMISEKS** (täpsustatakse vesiniku teekaardis)
- **ENERGIAKOGUKONDADE ARENDAMINE.** Mis on tänases ELTS regulatsioonis puudu energiakogukondade soodustamiseks energiapuuduse vaatest?

ALAEESMÄRK 2: EESTI RIIGISESED ENERGIAVÕRGUD JA VÄLISÜHENDUSED ON PIISAVAD VARUSTUSKINDLUSE JA TASKUKOHASE ENERGIAHINNA TAGAMISEKS. TOOTMISSUUNALISED LIITUMISVÕIMSUSED ON OPTIMAALSELT KOORMATUD (KASUTUSTEGUR 80%). HAJATOOTMINE ON SOODUSTATUD KOKKULEPITUD PIIRINI.

- **VÖRGUTEENUSE RAHASTUSMUDEL EHK TOOTMISSUUNALINE ARENDUSKOHUSTUS.** Millist tootmiseseadme võimsust peaks hajaenergeetikas odavalt liita saama?
- **ELEKTRISÜSTEEMI TASAKAALUSTAMISTURU LAIENDAMINE**, et soodustada investeeringuid paindlikkusteenusteks vajalikesse tehnoloogiatesse. Täiendavate ühenduste loomiseks Euroopa võrkudega (s.h merevõrgud, lisaks nt põhjast hüdro ja lõunast päike) õiguskeskkonna täiendamine. Täiustada tasakaalustamisturgu Balti riikides
- **TUGEVDADA ÜLEKANDE- JA JAOTUSVÕRGU TARISTUT, PARENDADA ELEKTRIVÕRGU TOIMEKINDLUST LÄBI SELLE RENOVEERIMISE JA LAIENDAMISE** (sünkroonalaga ühendamine), paindlikkusmehhanismide ja võrkude üle järelevalve teostamise.
- **UUTE ÜLEKANDETEHNOLOOGIATE RAKENDAMISEKS** (nt ultrakõrgepingeliinid, salvestusseadmed liinides, targad kontrollkeskused, nn supergrid) **JA PILOOTPROJEKTIDE ELLUVIIMISEKS INNOVATSIOONIRAHASTUSE KAASAMINE.**
- **SOODUSTADA OLEMASOLEVA KAUGKÜTTE- JA -JAHUTUSSÜSTEEMIDE RENOVEERIMIST NING ÜLEMINEKUT KLIIMANEUTRAALSETELE LAHENDUSTELE** (maasoojusele, päikeseenergiale, soojuspumpadele, heit-, mere- ja süva(geotermaal)soojusele) (10-15a perspektiiv).
- **KAUGJAHUTUSE RAJAMISE SOODUSTAMINE.** Mida selleks on vaja teha?
- **TAGADA HOONETE RENOVEERIMISE JA KÜTTE- JA JAHUTUSSÜSTEEMIDE TULEVIKUKINDLUS LÄBI REGULATSIOONI JA KAASRAHASTATUD TOETUSMEETMETE** (Hoonete rekonstrueerimisel peab arvestama 20a perspektiivis madalama temperatuuriga kaugkütte tarbimisega)

\ ALAEESMÄRK 3: SOOJUSMAJANDUSES KASUTATAKSE JÄRJEST ROHKEM JÄÄKSOOJUST, ELEKTRIENERGIAT (63% SOOJUSE SUMMAARSEST LÕPTARBIMISEST ON TAASTUVENERGIA).

- TAGADA SOOJUSES-JAHUTUSES KATLAMAJADELE RESERVKÜTUSE HOIDMISE KOHUSTUS TEATUD SUURUSEST ALATES
- TURUKORRALDUS, MIS SOODUSTAKS JÄÄKSOOJUSE KASUTAMIST NING PRIMAARENERGIA KASUTUSE VÄHENDAMIST -
Kuidas tagada soojusettevõtjate üleminek kliimaneutraalsetele allikatele? Millist turukorralduse muutust on selleks vaja?

\ ALAEESMÄRK 4: FOSSIILKÜTUSTE KASUTAMINE ON OLULISELT VÄHENENUD

- **GAASIVÕRGU DEKARBONISEERIMISE NÕUETE LOOMINE + RAKENDAMINE** (varud, ülemineku plaan, selleks sobiv turukorraldus ja kohalike kütuste roll). **Milline on biometaani roll/osakaal energiamajanduses? Kuidas tagada ettevõtjate nõudlus? Millised on sobivad instrumendid?**
- **Milliseid varusid on vaja lisaks vedelkütuste varule (nt kütus, mis täna ei ole varude nimekirjas)? Gaasivaru maht – kas 1 TWh ja kui pika perioodi peale?**
- **TURUKORRALDUSE ÜLEVAATUS GAASILISTE KÜTUSTE KASUTAMISEKS.** **Kas tänane olukord on sobiv? Kas on uute ja erinevate kütuste vaates kõik okei?**
- **Kas on veel mingeid mittemainitud poliitikainstrumente, mis aitaks gaasiinfrastruktuuri mitmekülgsemalt kasutada?**

\ **TARBIMISSUUNAL TOETAVAD RIIGISESED ENERGIAVÕRGUD HOONETES ENDA TARBEKS ENERGIA TOOTMIST NING KLIIMANEUTRAALSETE LAHENDUSTE KASUTAMIST (NT SOOJUSPUMP, ELEKTRISÕIDUK). VARUSTUSKINDLUSE TAGAMISEL ARVESTATAKSE TARBIMISE JUHTIMISEGA.**

- **Kui suur elektritootmine peaks hajatootmisel liidetama võrku sotsialiseeritud kulude eest?**
- **Milliste instrumentidega aktiveerida tarbimise juhtimist?**
- **ELEKTRI TARBIMISE JUHTIMISE RAAMISTIKU LOOMINE.** Põhi- ja jaotusvõrgu tegevused, tarbijatele/tootjatele soovitusel tarbimise juhtimiseks, elektrivõrguettevõtte kaudu tarbimise säästu edendamine (kohustus, ressursid säästu edendamiseks); tarbimispunkti liitumisvõimsusest või võrguühenduse läbilaskevõimsusest sõltuva tariifi püsikulu komponendi rakendamine, sh võrguühenduse kasutamise tasu kõigile võrguteenusel kasu saajatele (ENMAK 2030), mikrotootmise edendamine eelkõige kohapealse energia vajaduse katmiseks; maksukoormuse erisus tarbimise lõikes (nt Elektrilevil lisanduvad valikpakettid tipukoormuse väliselt soodsama tasuga, tarbimise juhtimine läbi energiateenuse pakkujate (nt arvele info, astmeline tariif vms),

\ OOTUSED TEISTELE SEKTORITELE

- Energiapoliitika täitmiseks vajaliku regulatsiooni täiendamine, mh planeerimises, keskkonnamõju hindamises.
- EL küberturvalisuse määrus, digitaliseerumise tööplaani. Riigi energeetika digitaliseerimise visioon (andmete, kogumine, kättesaadavus automatiseeritud, nt EHR-s)
- **TOETUSMÄÄRUSE MUUDATUS HOONETE JA KÜTTESÜSTEEMIDE RENOVEERIMISEKS** (Hoonete rekonstrueerimisel peab arvestama 20a perspektiivis madalama temperatuuriga kaugkütte tarbimisega). (OOTUS EEO-LE).

\ JÄRGMISED SAMMUD

- Koostatakse poliitikainstrumentide aruanne, mis läheb tagasidestamiseks energiatalgud.ee lehele
- **Kaasamise seminar 8.märtsil**